

ków, do których „niestety, nie dociera” fakt konieczności budowy szpitala PKP w Puszczykowie. O konferencji tej już w następnych dniach ukazały się zniekształcające istotę sprawy artykuły w miejscowej prasie (*Gazeta Poznańska* Nr 129 z 2. VI. 71 r.; *Głos Wielkopolski* Nr 133, z 6/7. VI. 1971 r.).

Budowa gigantycznego szpitala stwarza zagrożenie dla środowiska Parku Narodowego. Duży pobór wody spowoduje obniżenie poziomu wód gruntowych i tak przesuszonych już terenów między Puszczykowem a Niwką, a może nawet wpłynąć ujemnie na bilans wodny jezior Parku. Ścieki wprawdzie oczyszczone znajdą ostatecznie ujście w Warcie, z której pobiera się wodę dla Poznania, ale przecież o awarię oczyszczalni nigdy nie trudno. Do chwili obecnej inwestor nie ujawnił lokalizacji oczyszczalni ścieków, ponieważ jedynym miejscem dla jej usytuowania jest pobliski las czyli strefa rezerwatowa WPN.

Budowa szpitala-miasteczka z ładowiskiem dla śmigłowców stoi w wyraźnej sprzeczności ze statusem prawnym Parku Narodowego, przekreśla dorobek 35 lat walki o jego realizację i jest próbą odwrócenia biegu historii w 50 rocznicę wystąpienia prof. A. Wodniczki o utworzenie Wielkopolskiego Parku Narodowego.

Andrzej Dzięczkowski

Orzechówka długodzioba *Nucifraga caryocatactes megarhynchos* Brehm w Wolińskim Parku Narodowym

Stado orzechówek długodziobych złożone z 7 okazów zaobserwowałem po raz pierwszy dnia 20 sierpnia 1968 r. w oddz. 98 Wolińskiego Parku Narodowego. Ptaki żerowały na ziemi, wzdłuż brzegu lasu oraz w pobliskiej uprawie sosnowej. Niektóre pozwalały się podejść na odległość około 5 m. Przebywały w tej samej okolicy przez cały tydzień, nocując na gałęziach buków i sosen tuż przy drodze z Warnowa do Międzyzdrojów. Liczniejsze stado przyleciało 3 X 1968 r. w okolice wsi Wicko. Rozproszyło się ono na rozległych murawach wzgórz kserotermicznych otaczających Dolinę Trzciągowską. Orzechówki żerowały głównie w murawie a odpoczywały na wierzchołkach sosen. Przez cały październik i listopad obserwowałem ptaki te przebywające pojedynczo lub w niewielkich stadkach, na terenie Parku, szczególnie wzdłuż dróg oddziałowych. Do Muzeum WPN przyniesiono 4 martwe okazy, które padły ofiarą swojej „odwagi”, gdyż nie znając człowieka pozwoliły się zbyt blisko podchodzić.

Dwa okazy udało się spreparować, zaś dwa nie nadawały się do wpychania. Przeprowadziłem analizę zawartości żołądków wszystkich

Żerująca orzechówka *Nucifraga caryocatactes* L. — A feeding nutcracker.
Fot. W. Puchalski

czterech orzechówek. W trakcie oznaczania udało mi się zidentyfikować niektóre tylko składniki pokarmu. Oto spis oznaczonych części:

1. Żukowate — *Scarabaeidae* (*Geotrupes* sp.) — największy udział, różne części pancerza chitynowego, odnóza.

2. Biegaczowate — *Carabidae* (*Carabus* sp.) — w dwóch żołądkach odnóza, fragmenty pokryw.

3. Kózkowate — *Cerambycidae* (*Spondylis buprestoides*, *Asemum striatum*).

4. Ryjkowcowate — *Curculionidae* (*Hylobius* sp.) — w dwóch żołądkach odnóza, fragmenty pokryw.

5. Prostoskrzydłe — *Orthoptera* — fragmenty odnóży różnych gatunków.

6. Błonkoskrzydłe — *Hymenoptera* (szerszeń *Vespa crabro* — w jednym z żołądków cały okaz rozerwany na dwie części).

7. Pająki — *Aranaea* — fragment odnóza w jednym żołądku.

8. Poczwarki — fragmenty chitynowe.

9. Nasiona jarzębiny (*Sorbus aucuparia*) — w jednym przypadku.

10. Nasiona jeżyny (*Rubus* sp.) — w dwóch żołądkach.

Powyzszy skład świadczyłby o tym, że orzechówka w tutejszych warunkach nie była wybredna i żywiła się głównie tym, co występowało w dużych ilościach a tym samym nie nastęczało trudności w znalezieniu, przede wszystkim owadami.

Interesujący jest fakt zjadania dużych ilości żuków gnojarczy (*Geotrupes* sp.) i szelniaków (*Hylobius* sp.), gdyż owady te posiadają wyjątkowo twardy pancerz chitynowy i przez nasze krajowe ptaki są omijane. We wszystkich żołądkach było dużo „zmielonej” na proszek chityny, co świadczyłoby o trudności w trawieniu jej przez orzechówki.

Orzechówka długodzioba zwana też syberyjską, zamieszkuje głównie tajgę syberyjską, gdzie podstawowym jej pożywieniem są nasiona limby syberyjskiej *Pinus sibirica* Mayr. Co kilka lub kilkanaście lat ptak ten wskutek nieurodzaju nasion, migruje masowo do Europy Środkowej.

Masowe inwazje notowano w latach: 1907, 1911, 1913, 1917, 1933, 1941 i 1942 (Brehm 1957, Dobbrick 1926, Pax 1925, Sokołowski 1958).

Na Pomorzu licznie pojawiła się orzechówka w 1917 r. (Dobbrick 1926). Z wyspy Wolin do tej pory ptaka tego nie podawano.

Bogdan Jakuczun

PISMIENICTWO

- Brehm S. 1956, Tierleben, Dritter Band, Vögel, Urania Verlag.
Dobbrick W. 1926 Aus dem Vogeldorado des Dirschauer Kreises. Westpr. bot. zool. Ver. Danzig.
Hausa E. 1969 Sibirischer Tannenhäher (*Nucifraga caryocatactes megarhynchos* Brehm) als Gast in unseren Jagdgebieten. Naturschutzarbeit in Berlin und Brandenburg H. 1—3.
Heyder R. 1952 Die Vögel des Landes Sachsen. Leipzig.
Markiewicz J. 1969 Orzechówka syberyjska *Nucifraga caryocatactes megarhynchos* Br. na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej. Chrońmy przyr. ołcz. Z. 4.
Pax F. 1925 Wirbeltterfauna von Schlesien. Berlin.
Rydzewski W. 1933 Natot orzechówki syberyjskiej *Nucifraga caryocatactes megarhynchos* Brehm w Polsce. Acta Ornith. Mus. Zool. Pol. 1.
Sokołowski J. 1958 Ptaki Ziemi Polskich PWN t. I, Warszawa.